

SALZBURG OPÄŤ PROVOKOVAL

Správa zo 77. ročníka Salzburger-Hochschulwochen 2008

Vďaka *Ústrediu slovenskej kresťanskej inteligencie* a nemeckému katolíckemu spolku *Christophorus* som sa zúčastnila v dňoch 4. – 9. augusta 2008 Salzburškých vysokoškolských týždňov.

Primárnou tendenciou týždňového podujatia je s relevantným akcentovaním kresťanských hodnôt hľadať v dialógu s rozličnými vedami odpovede na naliehavé otázky súčasnej doby. Rovnaký zámer sledovali aj tohtoročné príspevky s centrálnou témou *Lieben. Provokationen*, ktorá, ako uviedol predseda direktória Salzburger Hochschulwochen Univ.-Prof. Dr. Gregor Maria Hoff, predstavuje rozvinutie minuloročnej problematiky pod názvom *Macht und Ohnmacht*. Pluralita konfesií a vedeckých prístupov umožnila v snahe dotknúť sa pravdy otvoriť nové roviny náhľadu na predmet skúmania. Nakoľko nie je na tomto mieste možné venovať sa analýze všetkých prednášok, spomeniem iba niektoré.

Podstatu problematiky a zároveň zjednocujúcu ideu prevažnej väčšiny príspevkov je možné zhrnúť predikáciou „Láska je vzťah ...“. Na otázku vzťahovosti a následne z nej vyplývajúce prirodzené vytváranie hodnôt (v rámci teórií uznania, reciprocity a fúzie¹) zamerlal pozornosť už Prof. Dr. Christoph Horn v úvodnom príspevku s názvom „*Liebe als Thema der klassischen und der aktuellen Philosophie*“. V téme vzťahov z pohľadu psychológie pokračovala aj Univ.-Prof. Dr. Susanne Heine vo svojej prednáške „*Leben=Lieben / Lieben=Leben*“. V úvode spomenula posledné záznamy Sigmunda Freuda, nájdené *post mortem*, v ktorých, ako tvrdí: „*Došiel k presvedčeniu, že jeho teória pudu musí byť nahliadaná kriticky a doplnená silnejším zreteľom na vzťahy.*“² Vzhľadom k jeho celožitovnej snahe založiť psychoanalýzu na čisto biologickej báze predstavuje obsah spisov určitú formu obratu, na čo neskôr nadväzujú Freudovi nasledovníci, najmä Donald Winnicott, ktorý vytvára model genézy vzťahov v teórii o intermediárnom priestore. Tento môžeme vnímať ako zónu stretnutia prijateľnej reality a jej kreatívneho prepracovania, teda aj ako zónu fantázie, umenia, či náboženstva, pričom kreatívny potenciál lásky sa prejavuje viac autonómne, než v závislosti na objekte (vzťah, ktorý nie je determinovaný hodnotou objektu, ale samotnú hodnotu objektu vytvára). Reflektujúc (predbežne kontra-

¹ Spomenuté teórie (Anerkennungstheorie, Reziprozitätstheorie, Fusionstheorie) boli uvedené ako teoretické alternatívy filozofie, ktoré na rozdiel od všeobecne prijímanej interpretácie lásky nestavajú do popredia aspekt emocionality.

² HEINE, S. „*Leben=Lieben / Lieben=Leben*“. in: kol. *Lieben Provokationen: Statements*. Salzburg: Salzburger Hochschulwochen, 2008, s. 6. („*Er kam zur Überzeugung, dass seine Triebtheorie kritisch betrachtet und durch eine stärkere Berücksichtigung von Beziehungen ergänzt werden muss.*“)

dikčne vyznievajúce) neskoršie slová profesorky Heine, ktorá vyjadrila myšlienku Martina Luthera, že Božia láska svoj predmet nenachádza, ale si ho vytvára,³ môžeme vidieť jadro problému inferiornej interpretácie. Namiesto odhaľovania veľkosti hodnoty (O)jektu autenticky zakúšaným vzťahom, človek (nekorektne reinterpretovejúc) si v túžbe *byť ako Boh* vytvára vlastný „láskyhodný“ objekt. (Kam vedie preceňovanie sekundárnych skutočností, som mohla prakticky vnímať i pri účasti na bohoslužbe v Salzburskom dóme. Nebolo možné nevšimnúť si turistov, ktorí – nenechajúc sa rušiť práve prebiehajúcou sv. omšou – takmer až v priestoroch samotného sanktuária chrbtom otočení k oltáru pozdvihli svoje fotoaparáty a klaňali sa práci ľudských rúk.) Otázkou zostáva, či je možné vidieť východisko iba v principiálnom priznaní „práva bytia“ a „práva odmietnutia“ ako navrhuje Prof. Heine.

Analýze príčiny lapsusu v interpretácii – tentokrát hodnoty obety – sa venuje aj Univ.-Prof. Dr. Józef Niewiadomski v prednáške „Victima versus sacrificium. Nuancen der spannungsreichen Beziehung zwischen Liebe und Opfer“. Vychádza z tzv. mimetickej teórie Reného Girarda a uvádza jeho tézu, že „Národy si svojich bohov neobjavujú. Oni divinizujú svoju obetu.“⁴, v ktorej môžeme vidieť analógiu k vyššie uvedeným skutočnostiam. Rozkladný činiteľ definuje ako senzibilizáciu na „hroznú dimenziu obetovania“, podľa ktorej sadistický boh chcel vidieť krv svojho syna. Takýto postoj následne vedie k odmietnutiu obety (implicitne aj obetavosti) a ako náhradu za „cvičenie sa v zriekaní“ predstavuje túžbu po sebauskutočnení, avšak realizujúcu sa konzumom. Prof. Niewiadomski tvrdí, že kultúrne odstránenie obiet naopak vedie stále viac k obetovaniu, no tentokrát už podľa vlastnej inscenácie, s pachom *mysteria tremenda et fascinosa*. Nezlúčiteľnosť týchto dvoch obrazov a možné východisko ukazuje na reverzných prístupoch: pokus interpretovať Kristovo ukrižovanie ako romantický ideál požiadavky smrti pre smrť samotnú, či ako výsledok pochybných sadomasochistických sklonov odmieta práve poukázaním na špecifickú odlišnosť jeho smrti, ktorou je absolútna odovzdanosť Otcovi.

Po mnohých parciálnych záveroch zostáva naďalej otázka: K čomu by mala láska provokovať? Myslím, že i napriek všeobecnej požiadavke prijať nekonečnosť druhého v jeho odlišnom bytí s vedomím vlastnej neschopnosti dokonalej lásky (a preto očakávaním Toho, ktorý Jediný ju môže divinizovať) je v praxi odpoveď nutne individuálna a otvára priestor pre vždy nové hľadanie-očakávanie, ktoré už samotné na nej iniciačne participuje.

Dovoľte mi ešte na záver spomenúť udelenie ceny v oblasti teológie, ktoré bolo súčasťou Salzburger Hochschulwochen 2008. Po doterajších nositeľoch ocenenia, ktorými sú kardinál Walter Kasper a Johann Bap-

³ „Die Liebe Gottes findet ihren Gegenstand nicht vor, sondern schafft ihn sich.“

⁴ „Die Völker erfinden ihre Götter nicht. Sie divinisieren ihre Opfer.“

tist Metz, ju tento rok získal za celoživotné dielo evanjelický teológ Harding Meyer, ktorý je jedným z otcov ekumenického hnutia a v mnohom sa zasadil za katolícko-evanjelický dialóg.

*Martina Müllerová
štrudentka FF KU v Ružomberku*

ČLENSKÉ PRÍSPEVKY ÚSKI V EURÁCH

Vzhľadom na novú situáciu v súvislosti s prechodom na eurá Predsedníctvo ÚSKI určilo členské príspevky od 1. 1. 2009 takto:

- zamestnaní členovia – 7 EUR
- dôchodcovia – 4 EUR
- študenti – 2 EUR

Jozef Tiňo

INTERKULTÚRNY DIALÓG V EURÓPE

Správa o konferencii Pax Romana

V rámci tohtoročného vyústenia európskeho roku interkultúrneho dialógu sa v dňoch 28. 11. – 30. 11. 2008 konala v Štrasburgu konferencia pod názvom *Interkultúrny dialóg v Európe*. Vďaka podpore EÚ a v intenciách publikácie Rady Európy *White paper* ju organizačne pripravili Pax Romana v spolupráci s Miamsi (International Movement of Apostolate in the Independent Social Milieux). Hlavnými účastníkmi boli členovia Pax Romana z rôznych európskych krajín, ku ktorým patrí aj Ústredie slovenskej kresťanskej inteligencie, ktoré som mala možnosť na konferencii zastupovať.

Hlavným zámerom stretnutia bolo prediskutovať niekoľko tém, ktoré boli vnímané na pozadí činnosti INGO (International non governmental organisations), ako aj kooperácie s Radou Európy. Išlo o nasledovné tematické okruhy:

1. Pohľad na multikulturálnu situáciu v rôznych častiach Európy
2. Predstavenie konkrétnych reflexí, skúseností a organizácií, ktoré sa zaoberajú multikulturálnou problematikou
3. Úloha INGO v európskom vládnutí
4. Organizovanie práce Pax Romana s Radou Európy ohľadne konferencií INGO